

Sygn. akt IV Ka 1324/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2016r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie w IV Wydziale Karnym Odwoławczym

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Szreder
Sędziowie:	SO Tomasz Karwacki (ref.) SO Andrzej Trzeciak
Protokolant:	st. sekr. sądowy Daria Kozłowska

przy udziale Prokuratora Prok. Okr. Janiny Rzepińskiej

po rozpoznaniu w dniu 29 grudnia 2016r.

sprawy **T. I. (1)**

oskarżonego z art. 300 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Goleniowie

z dnia 13 czerwca 2016r. sygn. II K 1108/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- uchyla zawarty w punkcie III jego części dyspozytywnej orzeczenie

o nawiązce w trybie art. 46 § 2 kk,

- jako podstawę prawną warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności przywołuje przepisy art. 69 § 1 i 2 kk oraz art. 70 § 1 pkt 1 kk,

- na podstawie art. 4 § 1 kk za podstawę prawną wszystkich rozstrzygnięć wskazuje przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 czerwca 2010r.,

II. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

III. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe związane z postępowaniem odwoławczym, w tym 580 (pięćset osiemdziesiąt) złotych opłaty.

SSO Tomasz Karwacki SSO Jacek Szreder SSO Andrzej Trzeciak

UZASADNIENIE

T. I. (2) został oskarżony o to, że:

w dniu 12 maja 2006 roku w K. uszczuplił zaspokojenie wierzyciela (...) S.A. celem udaremnienia wykonania orzeczeń Sądu Okręgowego w Bydgoszczy w postaci nakazów zapłaty, sygn. akt VIII GNc 866/03 z dnia 27 sierpnia 2003 roku, VIII GNc 869/03 z dnia 8 września 2003 roku, VIII GNc z dnia 28 sierpnia 2003 roku, VIII GNc 869/03 z dnia 3 września 2003 roku, VIII GNc 870/03 z dnia 27 sierpnia 2003 roku, VIII GNc 871/03 z dnia 8 września 2003 roku, VIII GNc 872/03 z dnia 28 sierpnia 2003 roku, VIII GNc 873/03 z dnia 4 września 2003 roku, VIII GNc 874/03 z dnia 2 września 2003 roku, poprzez zbycie składnika majątku zagrożonego zajęciem i stanowiącego jego własność w postaci nieruchomości rolnej położonej w G. o powierzchni 0,7720 ha oznaczonej jako działka nr (...),

to jest o popełnienie czynu z art. 300 § 2 kk.

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2016 roku Sąd Rejonowy w Goleniowie po rozpoznaniu w sprawie o sygnaturze II K 1108/13:

I. uznał oskarżonego T. I. (1) za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, to jest czynu z art. 300 § 2 kk i za ten czyn na podstawie art. 300 § 2 kk, wymierzył mu karę 9 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 kk wymierzył mu karę 100 stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na 20 złotych;

II. na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk w zw. z art. 70 § 1 kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego T. I. (1) kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby;

III. na podstawie art. 46 § 2 kk orzekł wobec oskarżonego T. I. (1) nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego (...) S.A. z siedzibą w T. w wysokości 15.000 złotych;

IV. na podstawie art. 624 § 1 kk w zw. z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych zwolnił oskarżonego od kosztów sądowych w całości, w tym od opłaty.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w całości na jego korzyść. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, polegający na bezpodstawnym przyjęciu, że brak powstania szkody po stronie pokrzywdzonego nie niweczy możliwości orzeczenia obowiązku zapłaty nawiązki w sytuacji gdy wykazanie szkody i związku przyczynowego między zdarzeniem, a powstałą szkodą jest niezbędne aby móc orzec środek karny stypizowany w art. 46 § 2 kk;

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, polegający na przyjęciu, że (...) S.A. i A. R. to dwaj zupełnie inni wierzyciele, w sytuacji gdy A. R. był jedynie pełnomocnikiem (...) S.A., a zasądzone koszty zastępstwa procesowego w postępowaniach cywilnych nie spowodowały powstania nowego wierzyciela w osobie pełnomocnika – tym samym spełniając świadczenie do rąk A. R., oskarżony T. I. (1) wywiązał się z ciężącego na nim obowiązku, a w efekcie nie dopuścił się czynu zabronionego z art. 300 § 2 kk;

3. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 300 § 2 kk, poprzez niezamieszczenie w opisie czynu przypisanego oskarżonemu ustawowych znamion występku w sytuacji, gdy dokładne określenie zarzucanego, a następnie przypisanego oskarżonemu postępowania powinno zawierać, m.in. niezbędny z punktu widzenia ustawowych znamion danego przestępstwa opis czynu, a tymczasem przypisany oskarżonemu czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego, brak bowiem opisu skutku jaki miało wywołać działanie oskarżonego;

4. obrazę przepisów prawa materialnego, to jest art. 415 § 1 kk, poprzez jego niezastosowanie pomimo niewykazania przez pokrzywdzonego powstania w jego majątku szkody oraz w sytuacji, gdy roszczenia względem pokrzywdzonego zostały prawomocnie rozstrzygnięte wyrokami sądu cywilnego, to jest Sądu Okręgowego w Bydgoszczy, sygn. akt VIII GNc 866/03, VIII GNc 867/03, VIII GNc 869/03, VIII GNc 870/03, VIII GNc 871/03, VIII GNc 872/03, VIII GNc 873/03 oraz VIII GNc 874/03.

W konsekwencji podniesionych zarzutów na podstawie art. 427 § 1 i art. 437 § 1 kpk, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej skarżący wskazał też, iż Sąd I - ej instancji dopuścił się naruszenia przepisów prawa materialnego, to jest art. 4 § 1 kk, poprzez niezastosowanie wobec oskarżonego przepisów ustawy względniejszej, to jest art. 46 § 2 kk w brzmieniu obowiązującym w dacie popełnienia zarzucanego mu czynu, który to przepis w tej dacie nie przewidywał nawiązki za doznaną szkodę w mieniu.

Mając powyższe na uwadze, wniósł o zmianę wyroku, poprzez uchylenie obowiązku zapłaty nawiązki na rzecz pokrzywdzonego na podstawie art. 46 § 2 kk.

Nadto w apelacji tej wskazane zostało, iż oskarżony osobiście podnosi również zarzut przedawnienia karania za czyn mu zarzucony i wskazuje, że termin ten wynosi 10 lat i tym samym mając na uwadze datę wyrokowania i popełnienia czynu nastąpiło przedawnienie jego karalności, co winno skutkować uniewinnieniem go od popełnienia zarzucanego mu czynu.

W toku rozprawy apelacyjnej ujawniono aktualne dane dotyczące uprzedniej karalności oskarżonego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wniesiona przez obrońcę oskarżonego T. I. (1), okazała się częściowo uzasadniona, wobec czego doprowadziła do częściowej zmiany zaskarżonego wyroku.

Na wstępie wypadało odnieść się do zarzutu wywiedzionego przez skarżącego ze wskazaniem, iż jest podnoszony osobiście przez oskarżonego, a mianowicie terminu przedawnienia przestępstwa stypizowanego w art. 300 § 2 kk. Zarzut ten jest oczywiście błędny z uwagi na treść art. 101 § 1 pkt 3 kk oraz art. 102 kk. I tak, zauważyć wypada, iż owszem przedawnienie karalności w przypadku przestępstwa z art. 300 § 2 kk ustaje z upływem 10 lat od chwili jego popełnienia. Jednakże mając na względzie treść art. 102 kk, w przypadku wszczęcia postępowania w okresie (w tym wypadku) 10 lat od chwili popełnienia czynu zabronionego, przedawnienie karalności ulega przedłużeniu o kolejne 10 lat od chwili wszczęcia postępowania.

Kolejno stwierdzić należy, iż kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku wykazała, że stanowisko Sądu Rejonowego, co do sprawstwa i winy oskarżonego T. I. (1) jest prawidłowe. Sąd meriti przed dokonaniem ustaleń faktycznych, w należyтым stopniu i zakresie rozważył zgromadzony w przedmiotowej sprawie materiał dowodowy. Ocena dowodów nie wykracza poza granice swobodnej oceny dowodów, ani nie jest sprzeczna z zasadami prawidłowego rozumowania. Sąd I – ej instancji w sposób wyczerpujący i logicznie niesprzeczny, uzasadnił w oparciu o jakie dowody wydał rozstrzygnięcie w sprawie oraz dlatego nie dał wiary wyjaśnieniom oskarżonego T. I. (2) nieprzyznającemu się do popełnienia zarzucanego mu czynu.

Odnosząc się zatem do zarzutów podniesionych przez obrońcę oskarżonego dotyczących błędów w ustaleniach faktycznych, które miały mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, należy stwierdzić, iż są one niezasadne i nie znajdują oparcia w zebranych przez sąd I – ej instancji materiale dowodowym.

I tak stwierdzić należy, iż Sąd meriti – wbrew zapatrywaniom obrońcy – nie stwierdził braku powstania szkody w rozumieniu art. 300 § 2 kk po stronie pokrzywdzonego. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku jasno wynika, iż Sąd I - ej instancji uznał, że po pierwsze wierzyciel nie poniósł szkody we wskazywanej przez niego wysokości, to jest 80.000

złotych, a po drugie, w ogóle ustalenie poniesionej przez (...) S.A. szkody byłoby znacznie utrudnione i znacząco wydłużyłoby czas trwania postępowania. Nie oznacza to jednak, iż szkody po stronie (...) S.A. nie było. Zgodnie z treścią art. 300 § 2 kk (w brzmieniu obowiązującym do dnia 2 maja 2012 roku) kto, w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego, udaremnia lub uszczupla zaspokojenie swojego wierzyciela przez to, że usuwa, ukrywa, zbywa, darowuje, niszczy, rzeczywiście lub pozornie obciąża albo uszkadza składniki swojego majątku zajęte lub zagrożone zajęciem podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Zatem w niniejszej sprawie szkodą po stronie pokrzywdzonego było uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela poprzez zbycie przez oskarżonego majątku w postaci nieruchomości w G. zagrożonego zajęciem. Okoliczność sprzedaży tejże nieruchomości po cenach rynkowych, a nie w toku postępowania egzekucyjnego utrudnia ustalenie jej wartości, lecz nie stanowi o tym, iż wierzyciel wcale nie poniósł szkody rozpatrywanej jako niemożność zaspokojenia się z tego majątku.

Natomiast co do nieprawidłowości orzeczenia samego środka kompensacyjnego, w celu naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, apelującemu należało częściowo przyznać rację, lecz głównie dlatego, że Sąd meriti nie uwzględnił treści art. 4 § 1 kk o czym jeszcze poniżej.

Kolejno, obrońca oskarżonego wskazywał, iż Sąd meriti nieprawidłowo uznał, iż (...) S.A. i A. R. to dwaj odrębni wierzyciele, wobec czego w ocenie apelującego, oskarżony spełniając świadczenie do rąk A. R. wywiązał się z ciążącego na nim obowiązku w efekcie czego nie dopuścił się popełnienia czynu zabronionego z art. 300 § 2 kk. Dalej wskazuje, iż oskarżony wpłacił kwotę 29.200 złotych A. R. tytułem kosztów zastępstwa w postępowaniu sądowym i egzekucyjnym. W ocenie obrońcy oskarżonego, niewątpliwym jest, iż do powyższej zapłaty doszło po sprzedaży nieruchomości w G.. Zdaniem Sądu odwoławczego, powyższe zarzuty prowadzą do nieco odmiennych konkluzji niż chciałby tego obrońca oskarżonego. Po pierwsze rację ma apelujący, iż kwota 29.200 złotych przekazana do rąk A. R., działającego w imieniu spółki (...) S.A. nie stanowiła odrębnej wierzytelności, lecz należała do kosztów procesu, które to spółka poniosła w związku z egzekwowaniem wierzytelności, a A. R. jako pełnomocnik spółki posiadał z mocy prawa umocowanie do ich odbioru. Jednakże jest to kwestia poboczna, nie stanowiąca o tym, że poprzez wpłatę tej kwoty doszło do spełnienia zobowiązania ciążącego na oskarżonym (choćby w części). W żadnej mierze nie świadczy o tym, iż T. I. (1) nie wypełnił swoim zachowaniem znamion czynu zabronionego, stypizowanego w art. 300 § 2 kk. O powyższym świadczą prawidłowe ustalenia Sądu meriti, z których wynika, iż do rzeczony wpłaty doszło po wydaniu wobec oskarżonego nakazów zapłaty, a przed dokonaniem przez niego sprzedaży nieruchomości położonej w G., datowanej na 12 maja 2006 roku. Sąd odwoławczy w pełni aprobeuje i uznaje za własne, ustalenia Sądu I - ej instancji co do tego, iż znajdujące się w aktach sprawy potwierdzenia zapłaty opiewające na łączną kwotę 29.200 złotych, zostały celowo uszkodzone w miejscu, w którym powinna widnieć data ich wydania, ażeby teza ferowana przez oskarżonego co do terminu dokonania wpłaty (to jest po dokonaniu sprzedaży nieruchomości w G.) nie została obalona. Powyższe potwierdzają z jednej strony sprzeczne wyjaśnienia oskarżonego, które w zależności od wyników postępowania, niejednokrotnie zmieniał, bądź też uzupełniał o nowe okoliczności, z drugiej zaś zeznania złożone przez świadka A. R. (k. 752-753) oraz treść faksu (k. 645), z którego wynika, iż w dniu 17 listopada 2004 roku A. R. wysłał do K. P. pismo, w którym określił wysokość należności jakie mu przysługiwały z tytułu czynności związanych z dochodzeniem należności od T. I. (3). W fakcie tym zakreślił trzydniowy termin od daty otrzymania pisma dla podjęcia rozmów w celu negocjacji zapłaty. Zeznając wskazał, iż do zapłaty 29.200 złotych doszło w drodze konsensusu i nie uczestniczył w żadnym spotkaniu w B. w czerwcu 2006 roku (z wyjaśnień oskarżonego wynika, iż właśnie wtedy miało dojść do przekazania rzeczony kwoty) oraz zaprzeczył jakoby miał pobrać pieniądze pochodzące ze sprzedaży nieruchomości w G..

Mając powyższe na uwadze, oskarżony po pierwsze, nie ujawnił w oświadczeniu złożonym wobec Komornika prowadzącego postępowanie egzekucyjne na rzecz spółki (...) S.A. okoliczności, iż posiada nieruchomość w G.. Po drugie zbył tę nieruchomość, udaremniając tym samym zaspokojenie wierzyciela, chociażby w części kwoty jaką mógłby on uzyskać z jej sprzedaży w toku postępowania egzekucyjnego, czym bez wątpienia działał na szkodę pokrzywdzonego.

Apelujący podnosił też, iż w jego ocenie Sąd meriti dopuścił się naruszenia prawa materialnego, to jest art. 300 § 2 kk, poprzez niezamieszczenie w opisie czynu przypisanego oskarżonemu ustawowych znamion występku. Zarzut

ten jest oczywiście nieprawdziwy, bowiem Sąd I - ej instancji dzieląc poprawność postawionemu oskarżonemu zarzutu wskazał skutek jaki wywołało zachowanie oskarżonego, a mianowicie podał, iż „oskarżony w dniu 12 maja 2006 roku w K. uszczuplił zaspokojenie wierzyciela (...) S.A. celem udaremnienia orzeczeń Sądu Okręgowego w Bydgoszczy w postaci nakazów zapłaty (...), poprzez zbycie składnika majątku zagrożonego zajęciem i stanowiącego jego własność w postaci nieruchomości (...)”. Oskarżony, w celu udaremnienia wykonania orzeczeń sądu w postaci nakazów zapłaty, zbył składnik swego majątku, skutkiem czego było uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela. Zatem Sąd I - ej instancji prawidłowo sformułował opis czynu przypisanego oskarżonemu, w którym zawarł wszystkie ustawowe znamiona występku stypizowanego w art. 300 § 2 kk. Wysokość owego uszczuplenia nie stanowi o znamieniu tegoż przestępstwa, a to z uwagi, iż nie jest to przestępstwo tzw. „dzielone” jak np. skodyfikowane w art. 278 § 1 kk.

Obrońca oskarżonego wskazywał przy tym również okoliczność, iż de facto ewentualna kwota ze sprzedaży nieruchomości położonej w G., uzyskana w drodze postępowania egzekucyjnego nie miałaby realnego wpływu na możliwość spłaty zadłużenia wobec (...) S.A. (wliczając koszty procesowe egzekucyjne oraz odsetki – zadłużenie to opiewa na kwotę przeszło 1 mln złotych). Podniósł, iż jak wynika z wyliczeń komornika N. K. – całość kwoty zostałaby wydatkowana na pokrycie kosztów komorniczych, w wysokości 156.474.34 złotych (k. 808). Wobec powyższego w jego ocenie czynność podjęta przez oskarżonego, polegająca na rozporządzeniu majątkiem nie miała rzeczywistego wpływu na zaspokojenie wierzyciela, a do istoty przestępstwa z art. 300 § 2 kk należy rzeczywiste wyrządzenie szkody. Nie można i w tym zakresie zgodzić się z apelującym. Ewentualna kwota uzyskana ze sprzedaży nieruchomości (mając na względzie przepisy dotyczące postępowania egzekucyjnego oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji), chociażby w wysokości 80.000 złotych, po pierwsze nie zostałaby w całości przeznaczona na koszty komornicze, a więc jakaś część z tej kwoty przeznaczona zostałaby na poczet należności głównej, po drugie należy zauważyć, iż koszty te obciążają de facto częściowo również wierzyciela, a nadto na rzecz wierzyciela były przekazywane przez komornika określone środki pieniężne.

W związku z powyższym, dokonując analizy całokształtu materiału dowodowego Sąd II – ej instancji doszedł do przekonania, iż Sąd meriti dokonał prawidłowej oceny materiału dowodowego, na podstawie którego doszedł do prawidłowych wniosków co do sprawstwa i winy T. I. (1), w zakresie popełnienia zarzucanego oskarżonym czynu z art.300 § 2 kk. Zarzuty zawarte w apelacji wywiedzionej przez obrońcę oskarżonego, dotyczące wypełniania przez oskarżonego swoim zachowaniem znamion czynu zabronionego stypizowanego w art. 300 § 2 kk, nie mogą więc zostać uznane za zasadne.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 438 pkt 4 kpk orzeczenie ulega uchyleniu lub zmianie w razie stwierdzenia rażącej niewspółmierności kary lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego lub innego środka.

Zastosowaną wobec oskarżonego T. I. (1) represję karną w postaci kary 9 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania oraz kary 100 stawek dziennych grzywny przy ustaleniu wysokości jednej stawki na 20 złotych, należało uznać za trafną i uwzględniającą wszystkie okoliczności determinujące takie orzeczenie, a wynikające z dyrektyw zawartych w art. 53 kk. Sąd Rejonowy prawidłowo rozważył wszystkie okoliczności sprawy, które uzasadniały i czyniły niezbędnym orzeczenie wobec oskarżonego powyższych kar. Przywołał wszystkie okoliczności jakie należało poczytać na korzyść oskarżonego i nadał im wagę nie mniejszą niż by to wynikało z okoliczności tyczących się popełnionego przez niego czynu.

Oceniając zaś prawidłowość orzeczenia przez Sąd meriti środka kompensacyjnego w postaci nawiązki, w pierwszej kolejności wskazał wypada, iż Sąd I - ej instancji nie zastosował wobec oskarżonego przepisów ustawy względniejszej. Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 4 § 1 kk za podstawę prawną wszystkich rozstrzygnięć wskazał przepisy Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 czerwca 2010 roku (m.in. art. 33 § 2 kk). Zmiana ta nie ma znaczenia co do ustaleń sądu w zakresie sprawstwa i winy oskarżonego. Jednakże doprowadziła do zmiany przywołanej przez Sąd meriti podstawy prawnej warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, poprzez wskazanie, iż w niniejszej sprawie warunkowe zawieszenie postępowania karnego orzeczono na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk oraz art. 70 § 1 pkt 1 kk.

Kolejno wskazać należy, iż zgodnie z treścią art. 46 § 2 kk – w brzmieniu ustawy z dnia 7 czerwca 2010 roku – zamiast obowiązku określonego w § 1 sąd może orzec na rzecz pokrzywdzonego nawiązkę w celu zadośćuczynienia za ciężki uszczerbek na zdrowiu, naruszenie czynności narządu ciała, rozstrój zdrowia, a także za doznaną krzywdę. Zatem w niniejszej sprawie orzeczenie nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, byłoby możliwe jedynie wówczas, gdyby na skutek popełnionego przestępstwa doznał on ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, naruszenia czynności narządu ciała, rozstroju zdrowia, a także doznał krzywdy. Takie okoliczności w niniejszej sprawie nie miały miejsca, wobec czego orzeczenie nawiązki na rzecz pokrzywdzonego nie znajduje oparcia w prawidłowo zastosowanych przepisach ustawy prawnokarnej.

W związku z powyższym bezprzedmiotowe stało się odnoszenie do zarzutów apelującego dotyczących naruszenia przez Sąd meriti art. 415 § 1 kpk. Marginalnie jedynie wskazać wypada, iż zarzuty te w przypadku orzeczenia nawiązki na rzecz pokrzywdzonego, na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów stałyby się uzasadnione.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy poza dokonaną na podstawie art. 437 § 2 kpk zmianą, w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie, zgodnie z art. 437 § 1 kpk, utrzymał w mocy.

O wydatkach związanych z postępowaniem odwoławczym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 636 § 1 kpk oraz na podstawie art. 8 w zw. z art. 2 ust. 1 pkt 3 oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983, nr 49, poz. 223 ze zm.).

SSO Tomasz Karwacki SSO Jacek Szreder SSO Andrzej Trzeciak